

ΣΩΜΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ

Η Προσκοπική Μέθοδος

Αθήνα Μάιος 2018

Η ΠΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

όπως αναθεωρήθηκε στο 41^ο Παγκόσμιο Προσκοπικό Συνέδριο / 2017

Κατόπιν απόφασης που ελήφθη στο 40^ο ΠΠΣ το 2014, σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης 2014 – 2017 της Παγκόσμιας Οργάνωσης της Προσκοπικής Κίνησης (Π.Ο.Π.Κ.) και τη στρατηγική προτεραιότητα «Παιδαγωγική Μέθοδος – Προσκοπικό Πρόγραμμα», ξεκίνησαν οι διεργασίες για την αναθεώρηση της Προσκοπικής Μεθόδου. Αυτές κατέληξαν σε μια πρόταση που συζητήθηκε και ψηφίστηκε στο 41^ο ΠΠΣ το 2017 με το περιεχόμενο που αναφέρεται στο παρόν έντυπο.

Αιτία για αυτήν την απόφαση ήταν μια σειρά από ανακολουθίες που είχαν παρατηρηθεί στα έντυπα της Παγκόσμιας Οργάνωσης της Προσκοπικής Κίνησης περιγράφοντας το περιεχόμενο της Προσκοπικής Μεθόδου, καθώς και παρατηρήσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια του 1^{ου} Παγκόσμιου Προσκοπικού Εκπαιδευτικού Συνεδρίου, που πραγματοποιήθηκε το 2013 στο Χονγκ-Κονγκ. Επ' ευκαιρία, κρίθηκε αναγκαίο κατά την αναθεώρηση να ληφθούν υπόψη οι νέες τάσεις και συνθήκες που επηρεάζουν τους νέους καθώς και οι ικανότητες και δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τον 21^ο αιώνα.

Ιστορική Αναδρομή

Η πρώτη προσπάθεια που εξηγεί την Προσκοπική Μέθοδο έγινε από τον Ιδρυτή μας Baden Powell στο βιβλίο του «Προσκοπισμός για Παιδιά».

Το Καταστατικό της Οργάνωσής μας από την πρώτη του έκδοση το 1922 αναφέρει την Προσκοπική Μέθοδο και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σ' αυτή.

Η περιγραφή της Μεθόδου, όπως την γνωρίζουμε σήμερα, αναφέρεται στο Καταστατικό του Οργανισμού μας το 1977.

Στη συνέχεια υπήρξαν αρκετές προσπάθειες να δημιουργηθούν έντυπα και εργαλεία που να βοηθούν τα Στελέχη μας να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν με επιτυχία την Προσκοπική Μέθοδο. Τα έντυπα που χρησιμοποιήθηκαν περισσότερο ήταν “The Essential Characteristics of Scouting, Scouting: An Educational System” που εκδόθηκε το 1998 και το “RAP” (Renewed Approach to Programme), ένα εργαλείο που κυκλοφόρησε το 2004 και ανέπτυξε πρώτα η Interamerican Scout Region και στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Προσκοπική Περιοχή το 1995.

Η ΠΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Θεμελιώδεις Αρχές της Κίνησης

Ορισμός της Προσκοπικής Κίνησης

Η Προσκοπική Κίνηση είναι μια εθελοντική, μη κομματική, παιδαγωγική κίνηση για νέους ανθρώπους, ανοικτή προς όλους χωρίς διάκριση γένους, προέλευσης, φυλής ή θρησκειώματος, σύμφωνα με τον Σκοπό, τις Αρχές και τη Μέθοδο, όπως έχουν καθοριστεί από τον Ιδρυτή μας.

Σκοπός της Προσκοπικής Κίνησης

Σκοπός της Προσκοπικής Κίνησης είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη των νέων ανθρώπων, ώστε να αξιοποιήσουν πλήρως τις σωματικές, διανοητικές, συναισθηματικές, κοινωνικές και πνευματικές τους ικανότητες ως άτομα, ως υπεύθυνοι πολίτες, και ως μέλη των τοπικών, εθνικών και διεθνών κοινοτήτων.

Οι Αρχές της Προσκοπικής Κίνησης

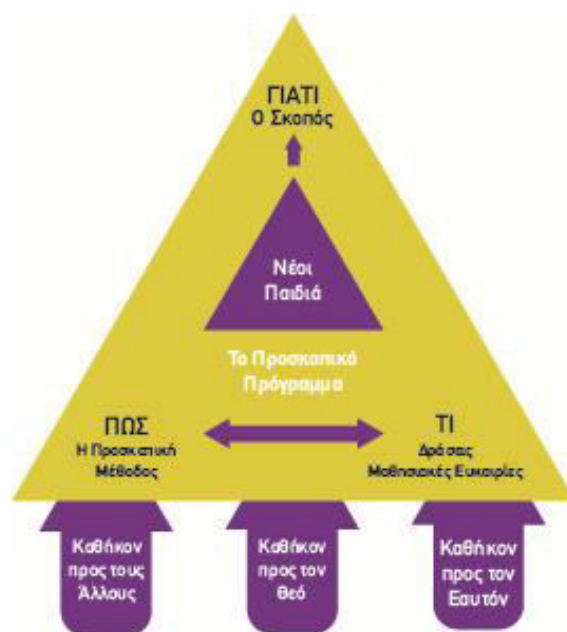
Η Προσκοπική Κίνηση στηρίζεται στις παρακάτω Αρχές:

Το καθήκον προς τον Θεό – η προσήλωση στις πνευματικές αξίες, πίστη στη θρησκεία που τις εκφράζει και αποδοχή των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτή.

Το καθήκον προς τους άλλους –

1. η αφοσίωση στη χώρα, σε αρμονία με την προώθηση της τοπικής, εθνικής και διεθνούς ειρήνης, κατανόησης και συνεργασίας.
2. η συμμετοχή στην ανάπτυξη της κοινωνίας, με προϋπόθεση την αναγνώριση και τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ανάπτυξης του φυσικού κόσμου.

Το καθήκον προς τον εαυτόν μας – η ανάληψη υπευθυνότητας για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων μας.

Η Προσκοπική Μέθοδος

Η Μέθοδος, όπως έχει καθοριστεί από τον Ιδρυτή μας, είναι μοναδική και χαρακτηρίζει την Κίνησή μας.

Ο Ορισμός του Προσκοπικού Προγράμματος

Το Προσκοπικό Πρόγραμμα περιλαμβάνει το σύνολο των εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών ευκαιριών, καθώς και των δράσεων από τις οποίες ωφελούνται οι νέοι (**Τί**), υλοποιεί τον σκοπό της Κίνησης (**Γιατί**), μέσω της Προσκοπικής Μεθόδου (**Πώς**).

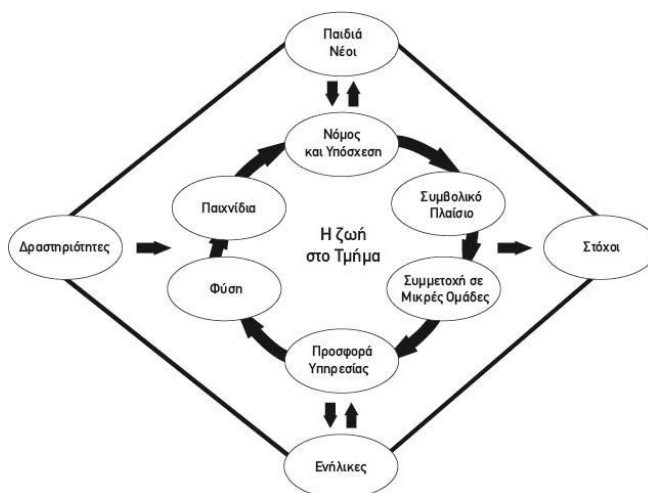
Ο Ορισμός της Προσκοπικής Μεθόδου

Η Προσκοπική Μέθοδος είναι ένα ενιαίο σύστημα, δια του οποίου υλοποιείται η παιδαγωγική πρόταση της Κίνησης. Χαρακτηρίζεται ως ένα **Σύστημα Προοδευτικής Αυτό-εκπαίδευσης**.

Είναι μια μέθοδος που βασίζεται στην αλληλοεπίδραση ισοδύναμων και εξ ίσου σημαντικών στοιχείων, που συνεργάζονται και αποτελούν ένα ενιαίο σύστημα. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν ένα αδιάσπαστο σύνολο. Η εφαρμογή και η υλοποίηση αυτών των στοιχείων με ένα ισορροπημένο, σύμμετρο και αλληλοεξαρτώμενο τρόπο, διαμορφώνει ένα ολοκληρωμένο παιδαγωγικό σύστημα που κάνει την Κίνησή μας μοναδική.

Τα οκτώ στοιχεία που συνθέτουν την Προσκοπική Μέθοδο είναι :

- Η Προσκοπική Υπόσχεση και ο Νόμος του Προσκόπου
- Η Μάθηση στην Πράξη
- Η Προσωπική Πρόοδος
- Η Συμμετοχή σε Μικρές Ομάδες
- Η Υποστήριξη Ενηλίκων
- Το Συμβολικό Πλαίσιο
- Η Φύση
- Η Διάδραση με την Κοινωνία

Τί είναι «ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΑΥΤΟ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»;

Ο Προσκοπισμός βασίζεται στην έννοια της **αυτό-εκπαίδευσης**. Κάθε νέος αποτελεί μια μοναδική οντότητα, όπου έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει κάθε του διάσταση και να αναλάβει αυτήν την ευθύνη για την προσωπική του ανάπτυξη. Είναι κοινά αποδεκτό ότι η αυτό-εκπαίδευση βασίζεται στην έννοια της «εκπαίδευσης – αγωγής εκ των έσω», σε αντίθεση με την έννοια «καθοδήγηση από έξω». Ο νέος είναι ο κύριος φορέας στην παιδαγωγική-εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή είναι πρωτίστως ο βασικός «παιδαγωγός» του εαυτού του. Η Προσκοπική Μέθοδος δίνει το πλαίσιο και τη δομή που καθοδηγεί και ενθαρρύνει κάθε νέο στην πορεία του για προσωπική ανάπτυξη.

Η αυτο-εκπαίδευση είναι επίσης **προοδευτική**. Η Προσκοπική Μέθοδος προορίζεται να βοηθήσει κάθε νέο να χρησιμοποιήσει και να αναπτύξει τις δυνατότητες, τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες που έχει μέχρι τώρα, να ενθαρρύνει την ανακάλυψη και ανάπτυξη νέων δυνατοτήτων και ενδιαφερόντων, να τον βοηθήσει να βρίσκει δημιουργικούς και θετικούς τρόπους να αντιμετωπίζει και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες που διαμορφώνονται στις διάφορες φάσεις της ανάπτυξής του και να ανοίξει παράθυρα σε νέους ορίζοντες, σύμφωνα με τον ρυθμό που καθορίζει ο ίδιος. Είναι σημαντικό να προσθέσουμε ότι η αυτο-εκπαίδευση μπορεί να πραγματοποιηθεί τόσο ατομικά, όσο και σε ομάδες.

Τι εννοούμε όταν λέμε ότι η Προσκοπική Μέθοδος είναι «ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ»;

Η Προσκοπική Μέθοδος αναφέρεται ως ένα σύστημα, δηλαδή είναι ένα σύνολο από αλληλοεξαρτώμενα στοιχεία που αποτελούν μια ολοκληρωμένη οντότητα. Αυτός είναι και ο λόγος που

η «Μέθοδος» χρησιμοποιείται στον ενικό και όχι στον πληθυντικό αριθμό. Παρ-όλο που κάθε ένα από τα στοιχεία της Μεθόδου ξεχωριστά θα μπορούσε να θεωρηθεί από μόνο του ως μια μέθοδος (και πράγματι θεωρείται ως τέτοιο από άλλους φορείς εκπαίδευσης), αναφερόμαστε στην Προσκοπική Μέθοδο μόνο όταν όλα αυτά τα στοιχεία συνυπάρχουν και εμπλέκονται σε ένα αλληλοεξαρτώμενο και ολοκληρωμένο παιδαγωγικό σύστημα.

Κάθε ένα από τα στοιχεία της Μεθόδου έχει ένα παιδαγωγικό ρόλο (δηλαδή κάθε ένα από τα στοιχεία έχει προορισμό να συμβάλλει στην παιδαγωγική διαδικασία με συγκεκριμένο τρόπο) και κάθε ένα από αυτά δρα συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία είναι απαραίτητα για να λειτουργεί και να είναι αποτελεσματική η Μέθοδος και πρέπει να χρησιμοποιούνται με τρόπο που να συνάδει με τον Σκοπό και τις Αρχές τις Κίνησης. Η Προσκοπική Μέθοδος αποτελεί θεμελιώδες συστατικό της Κίνησης.

Όλα τα στοιχεία της Προσκοπικής Μεθόδου λειτουργούν συμπληρωματικά το ένα προς το άλλο, αλληλεπιδρούν ως μέρη ενός ενιαίου συστήματος και βρίσκονται συνεχώς στο προσκήνιο της προσκοπικής εμπειρίας, όπως αυτή βιώνεται στο Τμήμα. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι όλα τα στοιχεία έχουν τον κύριο λόγο σε κάποια δεδομένη στιγμή, αλλά ενδέχεται να έχουν δευτερεύοντα ρόλο. Στη διάρκεια όμως μιας χρονικής περιόδου, όπως π.χ. σε ένα σύνολο δράσεων ή σε μια προσκοπική κατασκήνωση, θα έχουν ενεργοποιηθεί και χρησιμοποιηθεί όλα τα στοιχεία της Προσκοπικής Μεθόδου. Με άλλα λόγια, σε μια φωτογραφική στιγμή ενός Τμήματος μπορεί να μην απεικονίζονται όλα τα στοιχεία της Μεθόδου, αλλά σε ένα βίντεο σίγουρα θα συνυπάρχουν.

Ο τρόπος με τον οποίο υλοποιούνται και εφαρμόζονται τα στοιχεία της Μεθόδου εξαρτάται από την ωριμότητα των νέων, αλλά και το επίπεδο γνώσεων και εμπειριών των ενηλίκων που υποστηρίζουν το Προσκοπικό Πρόγραμμα. Η εφαρμογή της Προσκοπικής Μεθόδου μπορεί να υλοποιηθεί με ένα φυσικό/ενστικτώδη τρόπο, κατόπιν σχεδιασμού ή και με συνδυασμό των δύο. Ο ιδανικός τρόπος είναι ο φυσικός/ενστικτώδης τρόπος (σε αντίθεση με μια καθοδηγημένη εμπειρία). Ωστόσο, η σωστή εφαρμογή εξαρτάται από τις ανάγκες και τους παιδαγωγικούς στόχους κάθε νέου στον οποίο απευθύνονται.

Στοιχεία της Προσκοπικής Μεθόδου

Τα στοιχεία της Προσκοπικής Μεθόδου αποτυπώνονται στο σχήμα που παραθέτουμε:

Η Προσκοπική Υπόσχεση και Νόμος του Προσκόπου

Μια προσωπική εθελοντική δέσμευση σε ένα δεδομένο κώδικα αρχών που είναι θεμελιακός και χαρακτηρίζει τις πράξεις και τη συμπεριφορά κάθε Προσκόπου. Η Υπόσχεση και ο Νόμος έχουν κεντρικό ρόλο στην Προσκοπική Μέθοδο.

Η Προσκοπική Υπόσχεση είναι μια προσωπική δέσμευση που ενώνει τα μέλη της Κίνησης. Δίνοντας την Υπόσχεση, ο νέος λαμβάνει μια συνειδητή και εθελοντική απόφαση να αποδεχτεί τον Νόμο του Προσκόπου και να αναλάβει την ευθύνη αυτή, καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια «να είναι πιστός στο λόγο του». Το γεγονός ότι δίνει αυτή την Υπόσχεση παρουσία των ομοτίμων και φίλων του έχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί αυτή η προσωπική δέσμευση αναλαμβάνεται δημόσια, η οποία παράλληλα αντανakλά και στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Δίνοντας ο Πρόσκοπος την Υπόσχεση κάνει το πρώτο συμβολικό βήμα στη διαδικασία της αυτο-εκπαίδευσης. Μια αντίστοιχη Υπόσχεση δίνουν και άλλοι νέοι που βρίσκονται σε κάθε γωνιά του κόσμου και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία. Είναι ένα ισχυρό σημείο για την ενότητα και την έκταση της Κίνησης.

Ο Νόμος του Προσκόπου είναι ένας κώδικας ζωής – για κάθε Πρόσκοπο ξεχωριστά, αλλά και για κάθε μέλος του Τμήματος συνολικά – που βασίζεται στις αρχές του Προσκοπισμού. Μέσα από την εφαρμογή του Νόμου του Προσκόπου στην καθημερινή ζωή, δίνεται ένας συγκεκριμένος, καθόλου αφηρημένος και πολύ πρακτικός τρόπος στους νέους, να καταλάβουν τις πανανθρώπινες και διαχρονικές αξίες που η Κίνηση προτείνει ως κώδικα αξιών για να στηρίζουν και να διέπουν τη ζωή του ανθρώπου. Είναι ένας κώδικας που δείχνει την πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε όταν σχεδιάζουμε, υλοποιούμε και αξιολογούμε τις δράσεις του προγράμματος. Με γνώμονα τον Νόμο του Προσκόπου, είμαστε σίγουροι ότι κινούμαστε μέσα στο πλαίσιο των Αρχών του Προσκοπισμού και αντίστροφα μπορούμε να παρακολουθούμε ότι αυτό το πνεύμα είναι παρόν σε κάθε στάδιο και στιγμή της Προσκοπικής ζωής και δράσης.

Κατά τη διάρκεια αυτής της πορείας, η κατανόηση της Υπόσχεσης και του Νόμου από κάθε νέο θα περάσει από διάφορα στάδια εξέλιξης. Αυτό το ταξίδι είναι κεντρικό σημείο στην πνευματική και συναισθηματική ανάπτυξη που θα βιώσει ο νέος μέσα στην Κίνηση. Η Υπόσχεση και ο Νόμος θεωρούνται ως ένα στοιχείο, γιατί είναι απόλυτα συνδεδεμένα μεταξύ τους.

Η Υπόσχεση και ο Νόμος εμπεριέχουν και τονίζουν τις βασικές Αρχές του Προσκοπισμού, που είναι το «Καθήκον στον Θεό», το «Καθήκον στον εαυτό μας» και το «Καθήκον προς τους άλλους». Με αυτό τον τρόπο λειτουργούν ως μια συνεχής υπενθύμιση για το καθήκον που έχουν στον Θεό που πιστεύουν, στον εαυτό τους και προς τους άλλους.

Η Μάθηση στην Πράξη

Η χρησιμοποίηση πρακτικών εφαρμογών (εμπειρίες ζωής) και βιωμάτων που διευκολύνουν τη διαρκή μάθηση και ανάπτυξη.

Από τη φύση του ο Προσκοπισμός πρέπει να είναι ευχάριστος και σχετικός. Η Μάθηση στην Πράξη αναφέρεται στην προσωπική αυτο-ανάπτυξη που είναι αποτέλεσμα γνώσεων και ικανοτήτων που

αποκτώνται από προσωπική εμπειρία, σε αντίθεση με τη θεωρητική προσέγγιση. Αναφέρεται σε έναν ενεργό τρόπο με τον οποίο οι νέοι αποκτούν γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες (κάθε είδους δεξιότητες, ήπιες και προηγμένες) και συμπεριφορές. Αναφέρεται στην πρακτική προσέγγιση που έχει ο Προσκοπισμός στην παιδαγωγική – εκπαίδευση, που βασίζεται στη μάθηση μέσα από τις ευκαιρίες που προσφέρονται για απόκτηση εμπειριών, σε συνδυασμό με την ανακάλυψη ενδιαφερόντων και την αντιμετώπιση της καθημερινότητας. Αυτές οι ευκαιρίες δεν έχουν μοναδικό στόχο να φέρουν επιτυχίες στον Πρόσκοπο. Μπορεί να κάνει λάθη, ακόμα και να μην πετύχει τον στόχο του ή να φέρει αποτέλεσμα (γεγονός που δημιουργεί περισσότερες μαθησιακές προοπτικές). Είναι ένας τρόπος να βοηθήσουμε τους νέους να αναπτύξουν κάθε διάσταση της προσωπικότητάς τους με το να ασχολούμαστε και να δίνουμε προσοχή σε ό,τι είναι σημαντικό για αυτούς από τις εμπειρίες και τα βιώματα που λαμβάνουν. Δίνει τη δυνατότητα να βιώσουν ολόκληρο τον κύκλο του προγράμματος, με τον προγραμματισμό των δράσεων (σε συνεργασία με τα ενήλικα στελέχη και με την υποστήριξή τους), την υλοποίηση των δράσεων και τέλος με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των εμπειριών που απέκτησαν από τις δράσεις.

Η Μάθηση στην Πράξη επίσης εξασφαλίζει ότι οι δράσεις – οι μαθησιακές ευκαιρίες που προσφέρει ο Προσκοπισμός είναι ευχάριστες και σχετικές. Αυτό θα καλλιεργήσει την επιθυμία στους νέους να θέλουν να αποκτήσουν και άλλες εμπειρίες που και αυτό έχει σαν συνέπεια να αυξήσουν τις γνώσεις τους. Όπως παρατήρησε και ο Baden-Powell «η μέθοδος διδασκαλίας στον Προσκοπισμό είναι να δημιουργούμε στον Πρόσκοπο την έφεση να μάθει για τον εαυτό του». Η απόδοση αυτή με σημερινά δεδομένα είναι να ενθαρρύνουμε τους νέους να συνειδητοποιούν τις εμπειρίες τους και να χτίζουν πάνω σ' αυτές, σε μια πορεία μαθησιακής αυτό-παρακίνησης.

Η Προσωπική Πρόοδος

Μια προοδευτική μαθησιακή πορεία που εστιάζει στην ενθάρρυνση και πρόκληση του ατόμου σε συνεχή ανάπτυξη, μέσω από ένα μεγάλο εύρος μαθησιακών ευκαιριών.

Η προσωπική πρόοδος αναφέρεται στο στοιχείο που βοηθά κάθε νέο να αναπτύξει την εσωτερική του παρακίνηση, ώστε να είναι ενσυνείδητη και να εξασφαλίζει την ενεργό συμμετοχή στην ατομική του ανάπτυξη. Δίνει τη δυνατότητα στον νέο να προοδεύσει στην ανάπτυξή του, με τον δικό του τρόπο και τον δικό του ρυθμό, μέσα στο γενικό πλαίσιο των παιδαγωγικών στόχων κάθε ηλικιακής ομάδας, σε κάθε Κλάδο.

Προσωπική πρόοδος δεν υπάρχει μόνο στον Προσκοπισμό. Υπάρχει και σε άλλους οργανισμούς εκτός της Κίνησης, όπου και εκεί υπάρχουν προσωπικοί στόχοι, μαθαίνουν οι νέοι να γίνονται ενεργοί πολίτες, να αποκτούν δεξιότητες και να συμμετέχουν ενεργά σε δράσεις που αφορούν τις ανάγκες της κοινωνίας.

Η προσωπική πρόοδος πρέπει να είναι αυτόνομη (δηλαδή αυτο-κατευθυνόμενη), αλλά με την ενθάρρυνση και την διευκόλυνση ενηλίκων. Έτσι οι νέοι ορίζουν τις δικές τους προκλήσεις έχοντας την κατάλληλη ενδυνάμωση, ενθάρρυνση και υποστήριξη για να θέσουν τους δικούς τους στόχους. Αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν την ελευθερία της επιλογής και να κάνουν την αυτοκριτική τους.

Η αναγνώριση είναι μια από τις συχνότερες παραμέτρους στη διαδικασία μάθησης. Επιτρέπει την ανακάλυψη της μοναδικότητας του ατόμου, καθώς ασχολείται με τις εσωτερικές αξίες και αποκαλύπτεται από τις ικανότητές του στην διάρκεια μιας δράσης. Η αναγνώριση της προόδου από τους συνομήλικους και τους ενήλικες βοηθά τον νέο να αποκτήσει εμπιστοσύνη στον εαυτό του και να αναπτυχθεί. Το Σύστημα Προόδου (δηλαδή τα στάδια προόδου, με τα σήματα και τις αναγνωρίσεις κάθε επιπέδου και των ερασιτεχνικών ασχολιών) είναι το βασικό εργαλείο αναγνώρισης που χρησιμοποιείται στην υποστήριξη αυτού του στοιχείου της Προσκοπικής Μεθόδου. Ωστόσο προσωπική πρόοδος μπορεί να αναγνωριστεί και με άλλους τρόπους (όπως κατά τον σχεδιασμό του ετήσιου προγραμματισμού, ένα εκπαιδευτικό ημερολόγιο ή ένα προσωπικό σχέδιο προόδου).

Η Συμμετοχή σε Μικρές Ομάδες

Η χρήση μικρών ομάδων σαν ένας τρόπος συμμετοχής σε μια συνεργατική διαδικασία μάθησης, με στόχο την καλλιέργεια αποτελεσματικής ομαδικής εργασίας, διαπροσωπικών δεξιοτήτων, ηγεσίας καθώς και την ανάπτυξη αισθήματος ευθύνης και ταυτότητας.

Το σύστημα σε μικρές ομάδες (ή το Κατ' Ενωμοτίας Σύστημα όπως συνήθως ονομάζεται) είναι η βασική οργανωτική δομή του Τμήματος, που αποτελείται από μικρές ομάδες νέων και έχει την υποστήριξη ενηλίκων.

Κάθε μικρή ομάδα, συνήθως 6 – 8 ατόμων, λειτουργεί ως ομάδα με τη δική της ηγεσία. Η κάθε ομάδα έχει τη δική της οργάνωση, ανάλογα με τις ανάγκες και δυνατότητες που διαθέτει και οι νέοι οργανώνουν τη δική τους ζωή, μοιράζονται αρμοδιότητες και ευθύνες, αποφασίζουν, οργανώνουν, υλοποιούν και αξιολογούν τις δράσεις τους. Ένα αντιπροσωπευτικό σύστημα εκπροσώπησης διασφαλίζει ότι οι νέοι συμμετέχουν επίσης και στις αποφάσεις του Τμήματος, σε συνεργασία και κατόπιν διαβούλευσης με τα ενήλικα στελέχη.

Οι μικρές ομάδες, που ως θεώρημα βασίζονται στη φυσική τάση των νέων να διαμορφώνουν τέτοιες μικρές ομάδες, κατευθύνουν τη σημαντική επιρροή που έχουν οι συνομήλικοι μεταξύ τους σε μια δημιουργική συνεργατική διεργασία. Βοηθούν τους νέους να αναπτύξουν τις προσωπικές και συλλογικές τους ικανότητες με τη συγκέντρωση και την καλλιέργεια των προσωπικών τους δυνατοτήτων, ταλέντων και εμπειριών, αλλά και μέσω της ανάπτυξης ενός συστήματος αμοιβαίας υποστήριξης, όπου τα προβλήματα λύνονται με συλλογικότητα. Δίνει στους Προσκόπους ευκαιρίες για ηγεσία και υποστήριξη, να μάθουν για τη μοναδικότητα που έχει κάθε άτομο, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζουν τη διαφορετικότητα. Επίσης τους βοηθά να αναπτύξουν δημιουργικές σχέσεις με άλλους νέους και ενήλικες και να μάθουν να ζουν σύμφωνα με τους κανόνες μιας δημοκρατικής αυτοδιοίκησης.

Η Υποστήριξη Ενηλίκων

Οι ενήλικοι βοηθούν, διευκολύνουν και υποστηρίζουν τους νέους να δημιουργήσουν δράσεις – μαθησιακές ευκαιρίες και μέσα από ένα κλίμα συνεργασίας να μετατρέψουν αυτές τις ευκαιρίες σε ουσιαστικές εμπειρίες.

Μια από τις βασικές αρχές της Κίνησης είναι ότι ο Προσκοπισμός είναι μια Κίνηση για νέους, με την υποστήριξη των ενηλίκων και δεν είναι μόνο μια Κίνηση για νέους ανθρώπους που την διαχειρίζονται οι ενήλικες. Έτσι, ο Προσκοπισμός προσφέρει την προϋπόθεση για μια εκπαιδευτική κοινότητα με νέους και ενηλίκους, να συνεργάζονται με ενθουσιασμό και να αποκτούν διαρκώς νέες εμπειρίες.

Το κύριο μήνυμα είναι ότι όπου είναι δυνατόν, οι νέοι πρέπει να ενθαρρύνονται να λαμβάνουν αποφάσεις, να αναλαμβάνουν ηγετικούς ρόλους και να τους επιτρέπεται να κάνουν λάθη. Γενικά, οι ενήλικες είναι εκεί για να βοηθούν τους νέους να προετοιμαστούν, να τους παρέχουν υποστήριξη, καθοδήγηση και να διευκολύνουν την μαθησιακή τους εμπειρία. Στην ουσία ο ρόλος των ενηλίκων στον Προσκοπισμό είναι να ενισχύουν τη φύση ενός προγράμματος, που είναι καθοδηγούμενο από τους νέους και υποστηριζόμενο από τους ενήλικες.

Η υποστήριξη των ενηλίκων, σε συνεργασία με τους νέους, περιλαμβάνει τρεις παραμέτρους που ανταποκρίνονται στους τρεις διαφορετικούς ρόλους που έχει ένας ενήλικας στο Τμήμα.

- **Ο εκπαιδευτής – παιδαγωγός:** αυτός χρειάζεται να έχει την άμεση καθοδήγηση της διαδικασίας της αυτο-εκπαίδευσης και να διασφαλίζει ότι όλη αυτή η διαδικασία έχει ένα θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη των γνώσεων, δυνατοτήτων και συμπεριφοράς του νέου. Με άλλα λόγια, ο ενήλικας ως παιδαγωγός χρειάζεται να ασχοληθεί με κάθε άτομο, ώστε να το βοηθήσει να αναγνωρίσει τα χαρακτηριστικά που πρέπει να αναπτύξει, να αναγνωρίσει τις ανάγκες του και να βεβαιωθεί ότι θα τις καλλιεργήσει μέσω του Προσκοπικού Προγράμματος. Επί πλέον είναι πολύ σημαντικό ο ενήλικας να έχει τον ρόλο του «προτύπου», έχοντας μια θετική επιρροή στους νέους με στάσεις και συμπεριφορές που να συνάδουν με τις Αρχές του Προσκοπισμού (Προσωπικό Παράδειγμα).
- **Ο υποστηρικτής δράσεων:** αυτός εξασφαλίζει ότι κάθε δράση – μαθησιακή ευκαιρία που πραγματοποιεί η ομάδα, υλοποιείται με επιτυχία. Αν και δεν είναι εφικτό κάθε ενήλικας να γνωρίζει ή να κατέχει όλες τις γνώσεις ή ικανότητες για να πραγματοποιήσει κάθε δραστηριότητα, έχει όμως την ευθύνη και πρέπει να εξασφαλίζει την κατάλληλη τεχνική υποστήριξη και τις εξειδικευμένες γνώσεις για την υλοποίηση της δραστηριότητας στο Τμήμα. Επιπρόσθετα, ο ρόλος του ενήλικα σε αυτή την περίπτωση είναι να εφαρμόζει τους κανόνες ασφάλειας και να διασφαλίζει την υγεία και ακεραιότητα των νέων.
- **Ο διαμεσολαβητής της ομάδας / αυτός που διευκολύνει τη λειτουργία της:** Η συνεργασία μεταξύ των ενηλίκων και των νέων βασίζεται στην εθελοντική προσφορά. Έχοντας αυτό σαν βάση, ο ρόλος των ενηλίκων είναι να διασφαλίζουν ότι οι σχέσεις στην ομάδα είναι θετικές και δημιουργικές για όλους και ότι στην ομάδα υπάρχει ένα ευχάριστο περιβάλλον, που εξασφαλίζει την υποστήριξη για τη συνεχή ανάπτυξη της ομάδας σαν σύνολο. Αυτό υποδηλώνει μια πλούσια μαθησιακή συνεργασία μεταξύ των νέων και των ενηλίκων, βασισμένη σε αμοιβαίο σεβασμό, εμπιστοσύνη και στη μεταξύ τους αποδοχή ως άτομα.

Όλοι αυτοί οι ρόλοι είναι κάτω από τον γενικό τίτλο «αυτός που υποστηρίζει – διευκολύνει – εξασφαλίζει» την υλοποίηση του Προσκοπικού Προγράμματος, όπως περιγράφεται με λεπτομέρεια στο έντυπο για την πολιτική της Παγκόσμιας Οργάνωσης της Προσκοπικής Κίνησης για το Προσκοπικό Πρόγραμμα (World Scout Youth Programme Policy).

Αν και οι ενήλικες δεν χρειάζεται να είναι πάντα παρόντες σε κάθε προσκοπική δραστηριότητα, πρέπει να εξασφαλίζουν ότι το περιβάλλον που υλοποιούνται αυτές είναι ασφαλές (να παρέχουν τόσο συναισθηματική ασφάλεια όσο και φυσική) για τους Προσκόπους. Οι νέοι πρέπει να ενθαρρύνονται, να ενδυναμώνονται και να αναλαμβάνουν ευθύνες με πρωταγωνιστικό ρόλο σε κάθε δραστηριότητα και οι ενήλικες να είναι σε ετοιμότητα να αναλάβουν την ευθύνη, στην περίπτωση που οι νέοι δεν θα μπορούν να ανταποκριθούν μια δεδομένη στιγμή.

Ο ενήλικας παρέχει υποστήριξη στους νέους σε θέματα εκπαιδευτικά, παιδαγωγικά και συναισθηματικά, πληροφορίες και αξιολόγηση :

- **Η Εκπαιδευτική – Παιδαγωγική υποστήριξη** περιλαμβάνει τη συγκεκριμένη βοήθεια και υπηρεσίες που βοηθούν άμεσα την αυτο-παιδαγωγική/εκπαιδευτική ανάπτυξη των νέων.
- **Η Συναισθηματική υποστήριξη** είναι συνδεδεμένη με τα κοινά βιώματα και εμπειρίες. Περιλαμβάνει την καλλιέργεια για ευαισθησία, αφοσίωση, εμπιστοσύνη και φροντίδα.
- **Η Πληροφοριακή υποστήριξη** περιλαμβάνει την παροχή συμβουλών, προτάσεων και πληροφοριών που είναι χρήσιμες στους νέους για να αντιμετωπίσουν δικούς τους προβληματισμούς.
- **Η Αξιολόγηση** : συνιστά υποστήριξη, η οποία περιλαμβάνει την παροχή πληροφοριών που είναι χρήσιμες για αυτο-αξιολόγηση που είναι η δημιουργική ανατροφοδότηση, η επιβεβαίωση της προσωπικότητας και η συμμόρφωση με τις αρχές του Προσκοπισμού.

Επίσης, είναι απαραίτητο να αναγνωρίσουμε ότι η φύση της συνεργασίας μεταξύ των νέων και των ενηλίκων στον Προσκοπισμό διαφέρει ανάλογα με την ηλικία και τις δυνατότητες των νέων. Έτσι ο Ακέλας είναι λογικό να έχει περισσότερη συμμετοχή στην ανάπτυξη, στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση του προγράμματος και να έχει ένα κλασικό ρόλο που είναι πιο κοντά σε ένα «ενήλικα που καθοδηγεί», από ότι ο Αρχηγός μιας Κοινότητας ή Προσκοπικού Δικτύου, όπου τα μέλη του Τμήματος είναι νέοι άνθρωποι και σε αυτή την περίπτωση ταιριάζει καλύτερα ο ρόλος του συμβούλου.

Το Συμβολικό Πλαίσιο

Μια δέσμη από θέματα και συμβολισμούς ενωμένα σε ένα συνολικό πλαίσιο που διευκολύνει τη μάθηση και προσδίδει μια μοναδική ταυτότητα στους Προσκόπους.

Ένα σύμβολο μπορεί να είναι σαν κάτι που προσδίδει οικειότητα και αντιπροσωπεύει κάτι το απέραντο ή περισσότερο αφηρημένο (όπως μια ιδέα ή μια έννοια). Τα σύμβολα χρησιμοποιούνται συχνά (π.χ. στη διαφήμιση) για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να κατανοήσουν και να ταυτιστούν με έννοιες που εξάπτουν τη φαντασία τους. Στον Προσκοπισμό, το συμβολικό πλαίσιο είναι ένα σύνολο από σύμβολα και συμβολισμούς που εξυπηρετούν την παιδαγωγική πρόταση μιας συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας. Ο σκοπός αυτού του συμβολικού πλαισίου είναι να αξιοποιήσει και να εκμεταλλευτεί την ικανότητα των νέων στη φαντασία, την περιπέτεια, τη δημιουργία, την εφευρετικότητα με τρόπο που τονώνει την ανάπτυξή τους, βοηθά να ταυτιστούν με τον Σκοπό και τις Αξίες του Προσκοπισμού και ενισχύει την ενότητα και συνοχή στο Τμήμα.

Το όνομα της Κίνησης «Προσκοπισμός» είναι και αυτό ένα στοιχείο από το συμβολικό πλαίσιο που υιοθέτησε ο Baden-Powell, όταν έγραψε το «Προσκοπισμός για Παιδιά», στην προσπάθειά του να

εμπνεύσει τους νέους της εποχής του. «Με τον όρο Προσκοπισμός προσδιορίζουμε την εργασία ξυλοκόπων, κυνηγών, εξερευνητών, ναυτικών, αεροπόρων, πρωτοπόρων και ακριτών». Ο Προσκοπισμός ήταν συνώνυμος της περιπέτειας, των στενά δεμένων ομάδων, που ανέπτυξε την παρατηρητικότητα, την εφευρετικότητα και μια υγιεινή, απλή ζωή στη φύση. Όλα αυτά είναι στοιχεία που ο Baden-Powell ήθελε να προβάλλει.

Σήμερα, ο Προσκοπισμός περιλαμβάνει ένα μεγαλύτερο εύρος ηλικιών από τότε που ιδρύθηκε και η κάθε ηλικιακή ομάδα – Κλάδος έχει ένα συγκεκριμένο συμβολικό πλαίσιο που ανταποκρίνεται στο επίπεδο ωριμότητας, τα χαρακτηριστικά ηλικίας και επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες παιδαγωγικές ανάγκες που χαρακτηρίζουν την ηλικιακή ομάδα. Το συμβολικό πλαίσιο αναγνωρίζει την ατομική πρόοδο και εξέλιξη του Προσκοπικού Προγράμματος και προσαρμόζει τα στοιχεία του. Αυτό φαίνεται στο σύστημα προόδου, στις αναγνωρίσεις προσπαθειών, στα σήματα και στη στολή κάθε Κλάδου κ.λ.π.

Η Φύση

Δράσεις – μαθησιακές ευκαιρίες στη φύση που ενθαρρύνουν μια καλύτερη κατανόηση για αυτή και τη σχέση με το ευρύτερο περιβάλλον.

Η φύση αναφέρεται στο φυσικό περιβάλλον – τα δάση, τα φυτά, τη θάλασσα, τα βουνά, τις ερήμους, τα ποτάμια, τις λίμνες – σε αντίθεση με το κατασκευασμένο-τεχνικό περιβάλλον, όπως είναι η αυλή του σχολείου, οι κτηριακές εγκαταστάσεις σε κέντρα δραστηριοτήτων και κατασκηνώσεις ή οι πόλεις μας. Η φύση επίσης αναφέρεται σ' αυτό που ο Baden-Powell έλεγε «το αρμονικό σύνολο του άπειρου, το ιστορικό και το μικροσκοπικό» και τη θέση του ανθρώπου σε αυτό.

Λόγω των άπειρων και τεράστιων δυνατοτήτων που προσφέρει ο φυσικός κόσμος για την ανάπτυξη των σωματικών, διανοητικών, συναισθηματικών, κοινωνικών και πνευματικών ικανοτήτων των νέων, το φυσικό περιβάλλον προσφέρει ένα ιδανικό σκηνικό, όπου η Προσκοπική Μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί προνομιακά σε αυτό. Επί-πλέον προσφέρει την αίσθηση της περιπέτειας. Η επαφή του Προσκόπου με τη φύση μεγιστοποιεί τις μαθησιακές ευκαιρίες που προσφέρονται και οι δράσεις θα πρέπει να δίνουν την ευκαιρία στους Προσκόπους να βρίσκονται σε άμεση επαφή με την φύση, είτε αυτό είναι σε αστικό, αγροτικό ή φυσικό περιβάλλον.

Η χρήση της φύσης, ως στοιχείο της Προσκοπικής Μεθόδου, περιλαμβάνει πολλά περισσότερα από απλές δραστηριότητες στην εξοχή. Συμπεριλαμβάνει την ανάπτυξη μιας δημιουργικής επαφής με τη φύση, αξιοποιώντας κάθε μαθησιακή ευκαιρία που προσφέρει το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των νέων.

Αν και ο Baden-Powell αναφερόταν στο δάσος, η σκέψη του για τη φύση ως παιδαγωγικού μέσου περιγράφεται στη φράση του: «Για όσους έχουν μάτια να δουν και αυτιά να ακούσουν, το δάσος είναι ένα εργαστήριο, ένας σύλλογος και ένας ναός ταυτόχρονα».

Σε έναν κόσμο που ολοένα γίνεται και πιο μικρός και αλληλοεξαρτώμενος, η φύση περιλαμβάνει επίσης και το περιβάλλον στο οποίο ζούμε. Έτσι ακόμα και στο αστικό περιβάλλον με περιορισμένους

χώρους πρασίνου, η Προσκοπική Μέθοδος μπορεί να εκφραστεί και να εφαρμοστεί με δραστηριότητες εκτός Εστίας π.χ. κάνοντας κατασκευές σε ένα πάρκο ή σε ένα γήπεδο καλαθοσφαίρισης.

Δραστηριότητες και προγράμματα μπορεί να έχουν πολλά και διαφορετικά θέματα, όπως μια κλασσική περιπέτεια στην εξοχή, μια κατασκήνωση, μια πορεία ή ένα πρόγραμμα με θέμα την περιβαλλοντική εκπαίδευση και προστασία. Σε έναν κόσμο που οι φυσικοί πόροι λιγοστεύουν, ο Προσκοπισμός καλείται να ενθαρρύνει τους νέους και τις κοινωνίες να ασχοληθούν με θέματα, δραστηριότητες και πρακτικές περιβαλλοντικής αγωγής. Αυτό θα βοηθήσει τους νέους να αισθανθούν ένα με το περιβάλλον και να εκτιμήσουν τον ρόλο τους στην κοινωνία.

Η Διάδραση με την Κοινωνία

Ενεργός εξερεύνηση και αφοσίωση στις κοινωνίες/κοινότητες και τον ευρύτερο κόσμο, ενθαρρύνοντας την ευρύτερη εκτίμηση και κατανόηση μεταξύ των ανθρώπων».

Ο όρος «κοινότητα» αναφέρεται στην κοινωνική ομάδα, της οποίας τα μέλη έχουν κοινό σημείο. Μια προσκοπική κοινότητα συμπεριλαμβάνει όσους είναι εντός της Κίνησης (Τμήματα, Εφορείες, Οργανισμός) ή εκτός της Κίνησης (οικογένεια, σχολείο, εθνότητα) και μπορεί να έχει τοπική, εθνική ή διεθνή αναφορά.

Η έμφαση στην Διάδραση με την Κοινωνία τονίζει :

- Τις κοινές Αξίες και Αρχές της Κίνησης. Η εφαρμογή της Προσκοπικής Μεθόδου λαμβάνει χώρα κυρίως στο επίπεδο της τοπικής κοινότητας, γίνεται όμως ένας σημαντικός φορέας που βοηθά να έχουμε καλύτερη επίγνωση των παγκόσμιων προκλήσεων και πρωτοβουλιών, να συμμετέχουμε σε παγκόσμιες δράσεις και να αφομοιώνουμε/αναπτύσσουμε παγκόσμιες κοινές αξίες.
- Την επιρροή που δέχονται οι Πρόσκοποι από την κοινότητα και τις κοινωνίες που ζουν, κατά τη διαδικασία της προσωπικής τους ανάπτυξης. Οι δράσεις, η ανατροφοδότηση και οι σκέψεις που δημιουργούνται, δίνουν τη δυνατότητα στους νέους να αναπτύξουν βαθύτερα την αυτογνωσία τους, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν ουσιαστικά στις προσδοκίες και τα δρώμενα της κοινότητας που ζουν.

Η Διάδραση με την Κοινωνία δίνει την ευκαιρία στους Προσκόπους να ασχοληθούν και να εργαστούν με ανθρώπους από διαφορετικές ομάδες και πολιτισμούς. Εργαζόμενοι μαζί και μέσω της κοινότητας, τους δίνεται η δυνατότητα να αναπτύσσουν τη διαπολιτισμική τους κατανόηση, να αναγνωρίζουν θέματα που αφορούν στις διάφορες ηλικίες με την αλληλεπίδραση που υπάρχει και να έχουν περισσότερη και ποικίλη συμμετοχή στην κοινωνία.

Κάθε ευκαιρία για μάθηση που προσφέρει ο Προσκοπισμός, θα πρέπει επομένως να είναι συνδεδεμένη με το όφελος που υπάρχει στην κοινωνία. Όταν ο Πρόσκοπος μαθαίνει να κάνει ένα κόμπο, θα πρέπει να συνδέεται με τον τρόπο που αυτό μπορεί να εφαρμοστεί για να σώσει μια ζωή. Ακόμα και όταν ο Πρόσκοπος βιώνει μια προσωπική μαθησιακή ευκαιρία που φαίνεται να έχει προσωπική ωφέλεια (όπως π.χ. μια αθλητική δράση), θα πρέπει να συνδεθεί με κάποιο τρόπο με την ωφέλεια που θα έχει η κοινωνία από αυτό (π.χ. υγιείς και με καλή φυσική κατάσταση Πρόσκοποι μπορεί να έχουν την ικανότητα να υπηρετήσουν καλύτερα την κοινότητα σε μια δεδομένη στιγμή).

Η Διάδραση με την Κοινωνία προάγει τη συνοχή και κινητοποιεί κάθε μέλος της σε μια κοινή προσπάθεια να συμβάλλουν στη μετεξέλιξη της κοινωνίας προς το καλύτερο. Φέρνει σε επαφή περισσότερους ανθρώπους με τις Αξίες και τον Σκοπό της Κίνησης και τους παρακινεί να υποστηρίξουν την Αποστολή της. Η προσπάθεια Δημιουργίας ενός Καλύτερου Κόσμου είναι ένα ταξίδι που οι

Πρόσκοποι δεν μπορούν να υλοποιήσουν μόνοι τους, αφήνοντας την κοινωνία εκτός. Πρέπει να είναι μια συλλογική προσπάθεια, ανεξάρτητα από το μέγεθος της μαθησιακής ευκαιρίας στην οποία εμπλέκονται οι Πρόσκοποι. Η Προσφορά Υπηρεσίας δεν πρέπει να θεωρείται ότι απλά κάνουμε πράγματα για άλλους, αλλά ότι η Διάδραση με την Κοινωνία θα πρέπει οπωσδήποτε να προϋποθέτει ότι κάνουμε πράγματα μαζί με άλλους. Το στοιχείο της Διάδρασης με την Κοινωνία είναι να βοηθήσουμε τους Προσκόπους να *Δημιουργήσουν έναν Καλύτερο Κόσμο*. Κύριο μέλημα είναι να έχουμε ενεργούς πολίτες και την ευθύνη κάθε Προσκόπου να γνωρίζει τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στην κοινωνία.

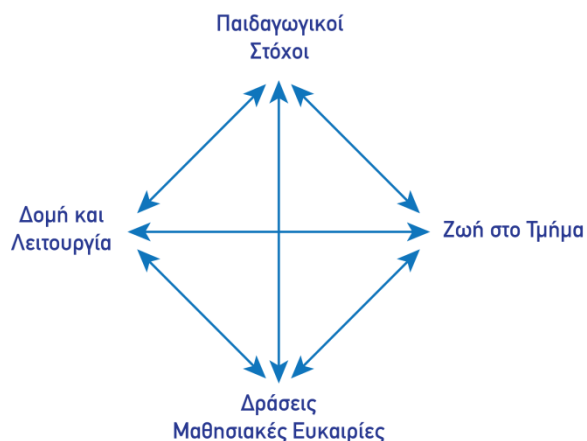
Η Δυναμική της Κίνησης: Η Προσκοπική Μέθοδος στην πράξη

Η Προσκοπική Μέθοδος, για να μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά σε μια ομάδα νέων, προϋποθέτει ότι οι ενήλικες θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν σωστά τα διάφορα στοιχεία της Προσκοπικής Μεθόδου και να αξιοποιήσουν τη δυναμική που προσφέρει ο Προσκοπισμός στην πράξη.

Η δυναμική του Προσκοπισμού αποτελείται από τέσσερα αλληλοεξαρτώμενα και αλληλοσχετιζόμενα συστατικά. Αυτά είναι:

Παιδαγωγικοί Στόχοι

Μέσα από την έννοια του Προσκοπικού Προγράμματος, υπάρχει μια σειρά από γενικούς παιδαγωγικούς στόχους σχετικά με την ανάπτυξη των νέων και αφορά στον κάθε τομέα της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην κάθε ηλικιακή ομάδα. Κάθε νέος προσπαθεί να αναπτυχθεί και να πλησιάσει αυτούς τους στόχους με έναν τρόπο προσωπικό. Οι ενήλικες φροντίζουν να υπάρχουν όλα τα δεδομένα (π.χ. εξασφαλίζουν τον τρόπο λειτουργίας του Τμήματος, τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, τις σχέσεις και συνεργασίες που αναπτύσσονται καθώς και τις δραστηριότητες που συμμετέχουν οι νέοι) με γνώμονα το κατά πόσο όλα αυτά τα στοιχεία συμβάλλουν και δεν εμποδίζουν στην ολοκλήρωση των παιδαγωγικών στόχων.

Δράσεις – Μαθησιακές Ευκαιρίες

Στον Προσκοπισμό, οι δράσεις – μαθησιακές ευκαιρίες περιλαμβάνουν δραστηριότητες, όπως οι πορείες στη φύση, κοινωνικές συνεργασίες κ.λ.π. Επίσης περιλαμβάνουν ανάληψη ρόλων και ευθυνών, η οποία είναι απαραίτητη για τη λειτουργία της ομάδας ή κάλυψη καθημερινών αναγκών, όπως η αγορά εφοδίων και το μαγείρεμα στην κατασκήνωση, η μεταφορά σε ένα χώρο που γίνεται μια δράση, το να είσαι ενωμοτάρχης ή να παίρνεις μέρος σε μια συζήτηση που αξιολογεί την πρόοδο των μελών της ομάδας. Και οι δύο μορφές δράσεων – μαθησιακών ευκαιριών συμβάλλουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και η Προσκοπική Μέθοδος πρέπει να εφαρμόζεται και στις δύο. Είναι γεγονός ότι οι δράσεις παρέχουν το υποστηρικτικό περιβάλλον για την εφαρμογή της Προσκοπικής Μεθόδου. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι μια δράση, οποιασδήποτε μορφής, δεν αποτελεί αυτόματα μια προσκοπική μαθησιακή ευκαιρία. Αυτό γίνεται μόνο όταν η Προσκοπική Μέθοδος εφαρμόζεται συνειδητά, αποκτάται εμπειρία και υπάρχει στοχασμός.

Οι δράσεις – μαθησιακές ευκαιρίες στον Προσκοπισμό πρέπει να βασίζονται στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των νέων, με τρόπο που να είναι ευχάριστες και ελκυστικές σε αυτούς. Οι δράσεις –

μαθησιακές ευκαιρίες πρέπει να προσδιορίζονται με ένα ξεκάθαρο παιδαγωγικό στόχο, πρέπει να παρέχουν ένα ενδεδειγμένο επίπεδο πρόκλησης και πρέπει να θεωρούνται από τους νέους σαν κάτι χρήσιμο για αυτούς. Σε ένα διάστημα χρόνου πρέπει να προσφέρεται μια ισορροπημένη ποικιλία δράσεων – μαθησιακών ευκαιριών.

Ομαδική Ζωή – Ζωή στο Τμήμα

Αυτό αναφέρεται σε όλα όσα συμβαίνουν στις μικρές ομάδες και στο Τμήμα σαν σύνολο, ως αποτέλεσμα της λειτουργίας μιας μικρής κοινωνίας που απαρτίζεται από νέους και ενήλικες. Η αίσθηση της ομαδικής ζωής είναι απαραίτητη για την αρμονική ανάπτυξη των νέων. Παρόλο που οι νέοι έχουν τη φυσιολογική τάση να διαμορφώνουν τις παρέες φίλων και παρ-όλο που αυτή η τάση αντικατοπτρίζεται στο σύστημα των μικρών ομάδων, η αίσθηση της ομαδικής ζωής δεν υπάρχει αυτόματα στον Προσκοπισμό. Η καλλιέργεια της αίσθησης της ομαδικής ζωής περιλαμβάνει δημιουργικές δυναμικές ομάδων (οι σχέσεις και αλληλεπίδραση που αναπτύσσονται μεταξύ των νέων και μεταξύ των νέων και των ενηλίκων). Περιλαμβάνει επίσης το γεγονός ότι εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες που δίνονται στους νέους να αλληλεπιδράσουν (μεταξύ τους και με την υποστήριξη των ενηλίκων) σε μεγάλο εύρος καταστάσεων, που λαμβάνουν χώρα τελείως φυσικά κατά τη διάρκεια της συνεργασίας και δράσης στους Προσκόπους. Όταν υπάρχει μια αυθεντική γνήσια αίσθηση ομαδικής ζωής, η ομάδα σαν σύνολο λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα κάθε ατόμου και κάθε άτομο συμβάλλει στην ευμάρεια και πρόοδο της ομάδας.

Η ομαδική ζωή τονώνει τις εμπειρίες που οδηγούν σε αισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη, την καλλιέργεια συμπεριφορών και την προοδευτική οικειοποίηση – αποδοχή των αξιών γιατί:

- Λειτουργώντας σε μια δεμένη ομάδα και έχοντας την εμπειρία των αξιών από τον κώδικα συμπεριφοράς (ο Νόμος του Προσκόπου στην πράξη) προσφέρεται ένα φυσικό περιβάλλον στον κάθε νέο που τον βοηθά να ανακαλύψει τη βαθύτερη σημασία και έννοια των αξιών που πρεσβεύει η Κίνηση.
- Η δημιουργική αλληλεπίδραση και η ανάπτυξη σχέσεων με τα άλλα μέλη της ομάδας καλλιεργούν ένα κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και φροντίδας και συμβάλλει στην ανάπτυξη αισθήματος ταυτότητας, αυτοεκτίμησης και την αίσθηση ότι ανήκεις κάπου.
- Όταν η προοπτική να είσαι κομμάτι μιας δεμένης ομάδας τονώνει την επιθυμία να ανήκεις εκεί, μαζί με το αίσθημα της αποδοχής και όταν η ομάδα λειτουργεί σύμφωνα με τον προσκοπικό κώδικα ζωής, τότε η πίεση από τους συνομήλικους (παράγοντας με μεγάλη επιρροή στην ανάπτυξη των νέων) έχει εποικοδομητική επίδραση και δεν είναι αρνητική.

Έτσι, οι συμπεριφορές και οι αξίες που τονώνουν κάθε ομαδική ζωή γίνονται τόσο προσωπική υπόθεση (όπως η δημιουργική και θετική στάση στη ζωή, η αυτοπεποίθηση, το πνεύμα αναζήτησης, ο καθορισμός στόχων κ.λ.π.) όσο και κοινωνική (όπως το ομαδικό πνεύμα, η αναζήτηση ομοφωνίας, η αναγνώριση διαφορών και η αλληλεξάρτηση, η εμπειρία της αλληλεγγύης, η συναδελφικότητα κ.λ.π.). Η ομαδική ζωή δηλαδή προσφέρει ένα χρήσιμο τρόπο και βοηθά άμεσα τους νέους να κάνουν πράξη και να αναπτύσσουν – στο μέτρο των δυνατοτήτων τους – τις ικανότητές τους για αυτονομία, αλληλοϋποστήριξη, υπευθυνότητα, αφοσίωση.

Η Δομή και η Λειτουργία της Ομάδας

Εδώ αναφερόμαστε στον τρόπο με τον οποίο η Προσκοπική Μέθοδος εφαρμόζεται και λειτουργεί στην ομάδα (π.χ. η πρόβλεψη δημιουργικών ευκαιριών στους νέους να βιώσουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, να αναλαμβάνουν ευθύνες, να δημιουργήσουν επαφές με την τοπική τους κοινωνία κ.λ.π.). Επίσης αναφερόμαστε στη χρήση των πόρων (όχι μόνο των υλικών ή χρηματικών πόρων, αλλά

και του χρόνου κ.λ.π.), που επίσης παίζουν σημαντικό ρόλο στην αναζήτηση της ποιότητας της παιδαγωγικής εμπειρίας.

Συνοψίζοντας, όταν αυτά τα τέσσερα συστατικά πραγματικά αλληλεπιδρούν και ενισχύονται, ο Προσκοπισμός μπορεί να προσφέρει μια περισσότερο συνεκτική και πλούσια εκπαιδευτική εμπειρία. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός μπορεί να θεωρεί ότι «η δημοκρατία» είναι ένα σπουδαίο θέμα που πρέπει να αποτελέσει παιδαγωγικό στόχο. Είναι απίθανο να πραγματοποιηθεί αυτός ο παιδαγωγικός στόχος, βοηθώντας τους νέους να αναπτύξουν μια προσωπική σχέση και σεβασμό στον δημοκρατικό τρόπο ζωής, μόνο με μαθησιακές ευκαιρίες που έχουν θεωρητική κατεύθυνση και περιλαμβάνουν αποκλειστικά την απόκτηση γνώσεων για το θέμα. Σε αυτό το παράδειγμα θα μπορούσαμε να ρωτήσουμε: Μπορεί ο τρόπος με τον οποίο εκφράζεται η μαθησιακή ευκαιρία – δράση να επιτρέπει την εμπειρία ενός δημοκρατικού τρόπου ζωής; Μοιράζονται όλοι οι νέοι τις ευθύνες και μπορούν να έχουν μια προσωπική προσφορά και συμμετοχή στην πρόοδο και ευημερία της ομάδας (ομαδική ζωή); Είναι ικανός ο ενήλικας να ακούει τους νέους και να προσφέρει ευκαιρίες για να πάρουν αποφάσεις στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους (δομές και λειτουργίες); Συμπερασματικά, ποιες προσαρμογές πρέπει να γίνουν στον τρόπο λειτουργίας της ομάδας, στον τρόπο που οι ενήλικες και οι νέοι αλληλεπιδρούν, στις δραστηριότητες που λαμβάνουν μέρος οι νέοι, ώστε τελικά να ενισχυθούν οι παιδαγωγικοί στόχοι;

Ο Προσκοπισμός είναι μια Παιδαγωγική Κίνηση για νέους ανθρώπους. Απευθύνεται σε ένα μεγάλο εύρος ηλικιών (από 7 ετών μέχρι 26 ετών), που περιλαμβάνουν διαφορετικές ικανότητες και ρυθμούς ανάπτυξης. Οι νέοι είναι ανοικτοί στις προκλήσεις, είναι περιέργοι και έχουν θέληση για μάθηση. Παρ' όλα αυτά, με τόσα άλλα ενδιαφέροντα που αποσπούν την προσοχή τους, σε έναν κόσμο που μεταβάλλεται με μεγάλη ταχύτητα και επηρεάζει την ανάπτυξη των νέων, ο ρόλος του Προσκοπισμού είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Ως εκ τούτου είναι απαραίτητο να έχουμε υπ-όψη μας τα παρακάτω:

- Η σωστή εφαρμογή της Προσκοπικής Μεθόδου πρέπει να είναι μια εμπειρία για τους νέους που να είναι **παιδαγωγική – εκπαιδευτική, ευχάριστη και απολαυστική**, σε ένα χώρο όπου οι νέοι είναι **σωματικά και συναισθηματικά ασφαλείς**.
- Πρέπει να είναι **ευέλικτη και σχετική** με την εποχή που ζούμε. Κυρίως να αναγνωρίζει τις απαιτητικές ανάγκες που έρχονται με τον 21^ο αιώνα και να αντιμετωπίζει τις μεταβαλλόμενες **ανάγκες των νέων και της κοινωνίας**.
- Πρέπει να **προσαρμόζεται** και να έχει τα κατάλληλα κριτήρια μάθησης και **ανάπτυξης ανάλογα με την ηλικία**.
- Ο προσωπικός και ομαδικός **προβληματισμός**, σαν ένας τρόπος για **αυτο-κατευθυνόμενη μάθηση**, είναι το καλύτερο εργαλείο για να επεξεργάζονται οι νέοι τις προσωπικές εμπειρίες και τη μάθηση και πρέπει να χρησιμοποιείται για να μετατρέπει τις εμπειρίες σε μαθησιακές ευκαιρίες, οι οποίες και αυτές θα οδηγούν σε αυτο-εκπαίδευση και αυτο-ανάπτυξη.
- Η Προσκοπική Μέθοδος πρέπει να **ενδυναμώνει τους νέους** να έχουν ρόλο ως **ενεργοί πολίτες**, που και αυτό οδηγεί σε μια **δια βίου μαθησιακή εμπειρία**.
- Η Προσκοπική Μέθοδος ορίζει «**Πώς**» πρέπει να υλοποιείται το Προσκοπικό Πρόγραμμα.

Μετάφραση :

The Scout Method Review – Doc 8 / 41st WSC, 2017

Μάιος 2018